

HET KONING BOUDEWIJNPARK

Gedifferentieerd beheer voor sterk contrasterende ruimten

Het Koning Boudewijnpark strekt zich van oost naar west uit over de Molenbeekvallei. Het vormt, samen met het aangrenzende moeras en bos een geheel van halfnatuurlijke landschappen en meer op recreatie gerichte zones in het noordoosten van Brussel (gemeente Jette).

EEN VLEUGJE GESCHIEDENIS

De gemeente Jette besliste in 1977 om op de niet-bebouwde terreinen van de Molenbeekvallei een park in te richten. Zo wilde ze een van de laatste enclaves van natuurlijk Brabants landschap beschermen. Het park moest een uitgestrekte groenzone van meer dan 100 hectare vormen. Het zou het Laarbeekbos, de moerassen van Jette en Ganshoren, het Poelbos, het Dielegembos en het Heilig-Hartbos met elkaar verbinden. Die groene zone zou, in de context van de Brusselse agglomeratie, in het noorden een tegenhanger worden van het Terkamerbos en het Zoniënwoud in het zuiden, en van het Woluwepark en de openbare parken van die vallei in het oosten.

Omdat het om een heel grote opdracht ging, kocht het Brussels Gewest alle terreinen aan die nodig waren voor dit park. Zo werd het een project met een gewestelijke dimensie. 1980 was het jaar van de honderdvijftigste verjaardag van België en daarom viel de keuze op de naam 'Koning Boudewijnpark'.

De aanlegwerken verliepen in drie fasen (I, II en III) die elk overeenstemden met een van de drie verschillende delen van het park. Het eerste deel werd in 1981 opengesteld voor het publiek, het tweede in 1983 en het derde in 1989.

ALGEMENE BESCHRIJVING : ELKE FASE MET EIGEN AANPAK EN SPECIFIEKE SFEER

FASE I

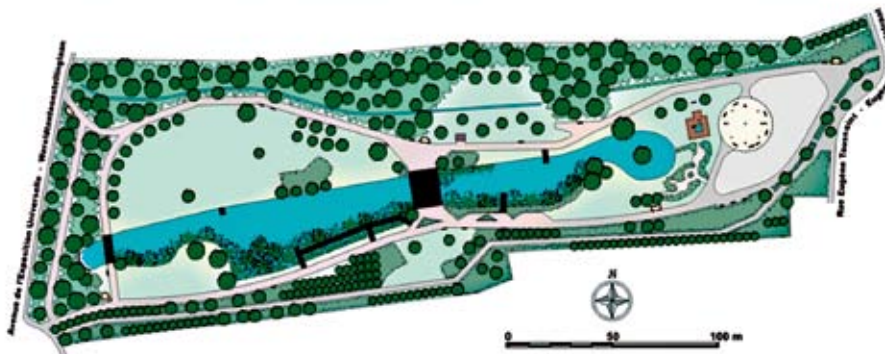
De eerste fase omvat de Heilig-Harttuin en het laagst gelegen deel van de Molenbeekvallei. Dat werd omgetoverd tot een klassiek landschapspark met een afwisseling van grasperken, vijvers, plantenborders, bos en populierenaanplanting. Het laatste overblijfsel van de visvijver aan de watermolen van de abdij van dielegem werd de vijver voorbehouden voor visvangst. Een fiets- en wandelpad verbindt de Heilig-Hartlaan met de Eugène Toussaintstraat en loopt verder door naar de tweede fase van het park. Bepaalde zones zijn geklasseerd als Natura 2000-gebied (in het zuiden en het oosten: de populierenaanplanting en de bosstroken). Andere werden speciaal ingericht voor recreatie: een sportveld, een speeltuin, installaties voor skateboarding en rollerskates, enz.

FASE II

Een lange rechthoekige strook verbindt de Eugène Toussaintstraat met de Wereldtentoonstellinglaan. Tijdens de uitwerking was er veel kritiek op deze tweede fase van het Koning Boudewijnpark, omdat het bestaande milieu (moerasland en gezinstuintjes) volledig werd overhoop gehaald voor een kunstmatige aanleg. Parallel met het niet-overwelfde deel van de Molenbeek werd een vijver aangelegd als overloopbekken voor de beek. In 1992 werden de bermen opnieuw beplant met een ecologische bedoeling. Er kwam typische waterkantbeplanting en pontons van waarop bezoekers kunnen genieten van deze natuurlijke omgeving. Grasperken en plantenborders verfraaien het decor waarlangs de waterpartij zich uitstrekt. De speeltuin grenst aan de Eugène Toussaintstraat.

PARC ROI BAUDOIN (phase II) - KONING BOUDEWIJNPARK (fase II)

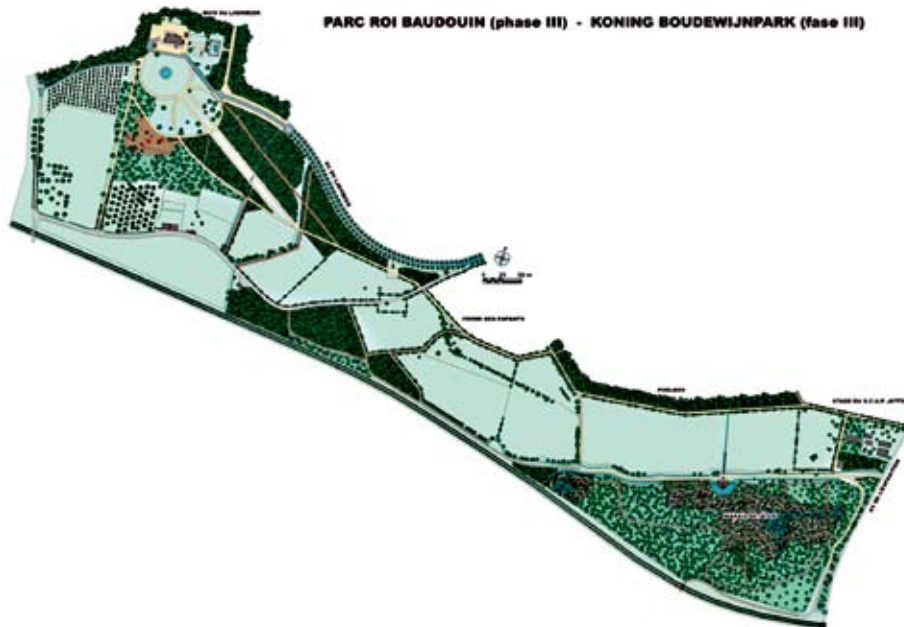
FASE III

De Belgische Vereniging van Tuinarchitecten en Landschapsarchitecten (BVTL) schreef een internationale wedstrijd uit voor de aanleg van de derde fase. Deze zone ligt tussen de Wereldtentoonstellinglaan aan de oostkant en het Laarbeekbos aan de westkant, de spoorlijn Brussel-Dendermonde in het zuiden en het ziekenhuis UZ-VUB in het noorden. De vraag was om er 'een groene ruimte te creëren die openstaat voor het publiek, zonder dat het een stadspark wordt'. Het bureau *Paysage* uit Rijsel (Lille) won de prijs. Zijn ontwerp kadert in de doelstelling om de ecologische kenmerken van deze zone te bewaren, te herstellen en uit te bouwen.

Het terrein van 20 hectare is opgedeeld in drie zones:

- Het park of de natuur volgens ontwerp': de ruimte rond het chalet van Laarbeek is aangelegd naar de geest van de ontwerpen uit de 19de eeuw.
- Het platteland of de bewerkte natuur': dit omvat weiden, boomgaard, groentetuinen, bewerkte velden en bos.
- Het moeras of de spontane natuur': de aanleg van het natte moerasgebied van Jette dat het statuut van natuurreservaat heeft.

De zone is ook Natura 2000-gebied. U vindt er overal bronnetjes en het wordt doorkruist door kleine pittoreske paden. Er werd een speeltuin aangelegd nabij het chalet van Laarbeek.

OPMERKELIJKE FAUNA EN FLORA

Het Koning Boudewijnpark telt heel wat specifieke biotopen. Zo zijn er de rijke moerasgebieden en vooral een rietveld van waterminnend vlotgras met kikkers, rietgorzen, kleine karekieten en een groot aantal vissen. De oevers werden (her)ingenomen door een reeks wilgen, onder meer knotwilgen die zo typisch zijn voor vochtige terreinen.

Er zijn hagen met hazelaar, hulst, haagbeuk, mei- en sleedoorn langs de paden en weilanden. Die creëren een bosrijk landschap.

In het eerste deel van het park staan nog veel oude beukenbomen - zo oud dat ze problemen beginnen op te leveren. In dit deel groeit ook veel beerlook.

Zwarte elzen (*Alnus glutinosa*), een trompetboom (*Catalpa bignonioides*), een treuresdoorn (*Fraxinus excelsior f. pendula*), een witte populier (*Populus alba*) en een zilverlinde (*Tilia tomentosa*) behoren tot de vele geïnventariseerde merkwaardige boomsoorten.

HOE HET WORDT BEHEERD

Op vraag van Leefmilieu Brussel – BIM beheert een privébedrijf de recreatieve gedeelten en de grasperken. Voor de weiden in het derde deel zorgen de enige landbouwer in de hoofdstad en de kinderboerderij van de Kleine Sint-Annastraat.

Verschillende milieus met hoge of heel hoge biologische waarde in de fases I, II en III van het Koning Boudewijnpark hebben het statuut van 'Speciale Beschermingszone Natura 2000'. Voor hun beheer gelden de beschermingsregels die bij deze klassering horen.

Bij de aanleg werden bepaalde delen van het park gedraineerd en drooggelegd. Die draineringsinstallaties beginnen dicht te slibben. Om zware en hinderlijke werken te vermijden, worden deze – opnieuw vochtige – terreinen nu enkel behouden als maaiweiden. Zo krijgen ze opnieuw hun oorspronkelijke uitzicht en bevorderen ze de biodiversiteit.

Het belangrijkste project van Leefmilieu Brussel – BIM in het park, is het opnieuw openleggen van een deel van de Molenbeek. Dat gebeurt op de plaats waar ze overloopt in de collector: in Fase I en in de helft van Fase II van het park. Over de hele lengte van de bedding wordt de typische valleibeplanting in ere hersteld. Als hulp voor de landschapsarchitecten bij de uitvoering van deze opdracht, werd in 2002 een inventaris gemaakt van de vegetatie in het Koning Boudewijnpark. Die zal als richtsnoer dienen bij de keuze van de aan te planten soorten.

In Fase II van het park komt er binnenkort een geluidsmuur (beplante bermen). Het wordt een modelproject dat later misschien navolging vindt in andere parken van het Gewest.

BIJZONDERE MONUMENTEN EN BEELDHOUWERKEN

MONUMENTEN

Resten van een Romeinse villa

Archeologische opgravingen tussen 1968 en 1971 legden een Romeinse villa bloot langs de Boslaan in fase III van het Koning Boudewijnpark. Ze werd bewoond van de tweede eeuw tot het midden van de derde eeuw na Christus. De ligging is niet zo verrassend, want ze bevindt zich op minder dan een kilometer van de oude Romeinse heirbaan en dicht bij een aantal waterbronnen (natuurlijke bronnen en de Molenbeek). De villa heeft het klassieke plan: twee gebouwen met gevels die haaks op elkaar staan. Ze zijn verbonden door een galerij die achteraan toegang geeft tot een groot rechthoekig plein met bijgebouwen. De ruïnes werden geklasseerd door het besluit van de Brusselse regering van 13 april 1995.

Het chalet van Laarbeek

Het chalet ligt in fase III van het park. De toenmalige eigenaar van het Laarbeekbos, advocaat Eugène Van den Elschen, liet het bouwen in 1908. De Luikse architect Charles Castermans ontwierp een gebouw in neoromandische stijl. Het heeft het typische dak met veel dakschilden en -erkers. Het Brussels Gewest restaureerde het heel bouwvallige gebouw bij de aanleg van fase III van het Koning Boudewijnpark en bracht er een café-restaurant in onder.

BEELDHOUWERKEN

Zijne majesteit koning Boudewijn I (1982)

Een bronzen buste op stenen sokkel van de hand van Henri-Hubert Lenaerts staat bij de ingang van het park (fase I) aan de Eugène Toussaintstraat.

Zonder naam (1999)

Op enkele meters van de buste van Boudewijn I, staan twee primitieve beeldhouwwerken in lavasteen van Georg Hüter tegenover elkaar. Het ene richt zijn 'tanden' naar de hemel, het andere naar de grond.

Steen in de vorm van een omgekeerde piramide (1983)

Jean-Marc Navez ontwierp dit kunstwerk ter plekke voor de tentoonstelling 'Steen in de hedendaagse Belgische kunst'. Het staat aan de ingang van het park (Fase I), aan de kant van de Valère Broekaertstraat. Vier granietblokken in kruisvorm zijn geschikt rond een ruimte met in het midden een mysterieuze omgekeerde piramide van steenblokken.

De zeven steunpilaren van de wijsheid of Wood Piece (2004)

Leefmilieu Brussel – BIM sponsort elk jaar een wedstrijd voor monumentale kunstwerken. Het werk van de laureaat krijgt dan een permanent plaatsje in een park van het Gewest. Een installatie van zeven massief houten zuilen met verschillende hoogte van beeldhouwer Jano (Jean Alexandre Noskoff), kreeg hier een plaatsje in Fase III van het Koning Boudewijnpark, nabij het chalet van Laarbeek.

GROENE RUIMTEN IN DE BUURT

Ten noorden: het Poelbos.

Ten noordwesten: het Laarbeekbos.

Ten noordoosten: het Dielegembos.

Ten westen: de moerassen van Jette en Ganshoren.

Ten oosten: het Jeugdperk.

Ten zuidoosten: het Paul Garcetpark.

Ten zuidwesten: het Populierenbos Nestor Martin en de Zavelenberg.

Ten zuiden: het Elisabethpark.

Oppervlakte: Fase I: 12,90 ha; Fase II: 4,76 ha; Fase III: 19,6 ha.

Typologie: wijkpark met recreatieve functie, maar ook Speciale Beschermingszone Natura 2000.

Eigenaar: Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Beheer: Leefmilieu Brussel – BIM.

Klassering: het Koning Boudewijnpark is niet geklasseerd.

PRAKTISCHE INFORMATIE

OPENINGSUREN

Het Koning Boudewijnpark heeft geen omheining. Het is dus de hele dag door toegankelijk. Een team van acht parkwachters zorgt zeven dagen per week voor toezicht in de drie fasen van het park.

INFORMATIE TER PLAATSE

Hebt u een vraag? Wilt u een probleem signaleren? Spreek dan een van de parkwachters aan.

In noodgevallen: Parkassistentie op 0497 599 99 87.

Leefmilieu Brussel – BIM: 02 775 75 75, info@leefmilieubrussel.be.

UITRUSTING

Fase I: multisportterreinen (voet- en basketbaldoelen met speelveldlijnen voor tennis en volleybal), helling voor skateboarders, fietspad, visvijver, baken, vuilnisbakken.

Fase II: speeltuin (3 tot 7 jaar), fietsparcours, pontons, banken, vuilnisbakken.

Fase III: speeltuin (7 tot 12 jaar), pleisterplaats, fontein, restaurant met terras, banken, vuilnisbakken.

INGANGEN

Fase I: Heilig-Hartlaan, Wemmelsesteenweg, Eugène Toussaintstraat, Valère Broekaertstraat en Bonaventurestraat.

Fase II: Eugène Toussaintstraat, Wereldtentoonstellinglaan en Antoine Baeckstraat.

Fase III: Wereldtentoonstellinglaan, Laarbeeklaan en Kleine Sint-Annastraat.

TOEGANKELIJKHEID VOOR PERSONEN MET BEPERKTE MOBILITEIT

De bodembedekking maakt de fasen I en II onbepaald toegankelijk voor personen met een rolstoel. Bovendien is er voor hen een speciaal oriëntatieparkoers.

De toegang tot de meer wilde vegetatie in fase III van het park en het onderbos in fase I, wordt afgeraden.

OPENBAAR VERVOER

Tussen 2007 en 2009 verricht de MIVB een grote herstructurering van haar netwerk om de mobiliteit in Brussel te verhogen. Tijdens die periode vinden er op de lijnen grote veranderingen plaats. Wij vragen u dan ook naar de website van de [MIVB](#) te surfen om meer te vernemen over de bus-, tram- en metrolijnen die u naar dit park zullen vervoeren.

Trein: Station Jette.

MEER INFORMATIE

De publicaties van Leefmilieu Brussel – BIM:

- Het Koning Boudewijnpark (folder);
- Wandeling langs de beeldhouwwerken in de Brusselse groene ruimten (brochure).

Om te bestellen : Leefmilieu Brussel – BIM : 02 775 75 75 of info@leefmilieubrussel.be.

- Meer informatie over [culturele wegwijzers van parken en tuinen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest](#).
- Bezoek de fotogalerij van de [Virtual Landscape Gallery](#).
- Meer informatie over [het architecturale patrimonium van het Gewest](#).
- Meer informatie over [het groene en blauwe netwerk](#).
- Meer informatie over [Natura 2000](#).
- Meer informatie over de [Groene Wandeling](#) die het park doorkruist.

